

ВЬЕТНАМИН ОЛН-АМТНА ТУУРГСН ДИИЛВРМУД

Вьетнамин Демократическ Республик бүрдснй
12-ч джилин бөнд

(Чилгчнь. Эклицнь урдк померт).

Ханойд 1957 джилин августин 15-д пресс-конференц деер, Вьетнамин госуларственн зуран бюрон ахлачин дарук Нгуен Ван Тран, Вьетнамин Демократическ Республикин эдл-ахуг хярү босгъх гурви джилä зура голлгчдан кўцäгдв, социалистическ экономикин цутхлнъ-голнъ тавгдв гидж герчлв.

Олн-амтна йосн шахтмудт болн рудникст, каучуковый болн кофеин плантацсд шин бääлгъ öгв. Джил ирвäs нүүрс болн цагъан хоргълдж, тöмр болн марганцин руда, зес болн нань чиги öнгтä металл гаргъдж авлгън öсд-жäнä. Республикин эркн нег зöбрнъ—нүүрсн болджана. Хярү шинäs босхчксн Хон-Гайин нүүрснä бассейнä шахтс öдр болгън дала äдл нүүрс уул деер гаргъдж öгнä. Эн бассейнд олдж авсн нүүрснä көрнъгнъ 200 сай тоннас улү нүүрсн болна. Нүүрсн дегд ик гун биш газрт бääдг учрар, нүүрс гар-

гъдж авлгъг илär гаргъдж авдг аргъ öгнä. Хайфона районд бääдг, орн-нутгин хамгин ик копи нүүрс эклäd öгчäнä.

Цуг промышленностин продукция гурвна кегъад хойр хув шахугъинь öгчäх баахн болн кустарн промышленность делгү öсд-ж-öргд-ж-д-ж-äнä. Эд кедж гаргъдг станоксин тонь 7 мингъ курч öсв. Госбашмг, хувц уйдг, селäнä эдл-ахун зер-зев, тосхлтин материал гаргъдг кесг зун мастерскойс болн үүрмг предприя-тьс секгдв.

Вьетнамин көдлмшч классин отрядин негнъ—тöмр хаалгъчнр—äвртä гидг диилвр-муд бärв. Эднä чидл-күчäн äрвлл уга зүткснä ашдн Вьетнамин хуучна-кезäнък хотл балгъсн—Ханойн болн Китдин Олн-амтна Республикин öмн үзгин ик центр балгъсн—Контон хоорнд тöмр хаалгъар йовгддг болв. Ода, ах-дү болсн хойр республикин хотл балгъсдуд—Ханой болн Пекин хоорндан го тöмр хаалгъар залгълдг болв. Шидр Ха-

ной—Лао-Кай хоорнд 296 километр шин тöмр хаалгъ секгдв. Эн тöмр хаалгъ секгдснä хöбн олзлгд-ж-көдл-д-ж-äх тöмр хаалгъ ут-туршдгн 650 километр болв, терүнäs 555 километр хаалгъ сүл хойр джилин эргцд шинäs хярү босхгдв. 500 километр шаху чолун хаалгъ, 11 мингъгн км сунгъгугин болн телефона линий шинäs босхгдв.

Вьетнамин олн-амтна правительств, селäнä эдл-аху öбдлү-л-д, республикин цуг олн-амтна 90 процент болдг күч-көл-сärн бääдг крестьян улсин бääх бääдл яерулхин тöлäd дегд ик оньган öгнä. Вьетнамин күч-көлсчнрин партин öмнän тавсн дäйч төр—крестьян күн болгън эврәннъ участк газрта болгъхиг белдсн кесг кўцäгдв. Орн-нутгиннъ ар үзгинъ сулдхд-ж-авх күртл хагълд-ж-эдлгд газрин дöрвнä кесн гурви хувнъ баячуд-феодалмудин болн öлн-амтна тавн процент болд-ж-тоолгд-ж-асн французск плантатормудин гарт бääдг билä. Газр көлсд-ж-авхларн крестьянмуд ургъциннъ 70 процентинь öгдг билä. Крестьянск öрк-бүлмүдин ик зунъ нег чигн тасрха газр уга, äрä äмән асрдг бääчхäсмн.

Вьетнамск крестьянмудин

кезäнäs нааран санджасн занан эндр кўцв: газр, кен терүнд көдл-д-ж-асн болна, терүг кен эд-бод келжäsн болна, тер улсин гартнъ öггдв. Дän болд-ж-ах джилмүлин цагт эклсн газрин реформ республикин цуг агъуднъ кегд-ж-дуус-гдв. Зүг багъ келн амтн бääдг райодт, уулта болн усна көвän райодт реформ ода чигн болад уга.

Эврәннъ чинрärн аграрн революцла äдл аграрн реформ 11 сай крестьянмудт газр тасл-л-ж-öгв. 690 мингъгн гектар газр, көлгнä тöлä олзлх 104 мингъгнäs улү толгъа бод мал болн 1 сай 840 мингъгн селäнä эдл-ахун зер-зев тедн авц-хав. 1300 селä элсн аграрн реформ келгън феодалмуд-помещикүдин газр эздлгиг уурулв, көдлмшч классин болн крестьян улсин ницä батрулв, газр элдг кесг олн сай күч-көлсчнриг шян бääдг тосхл-гънд шунмгъагъар орлцулдг болгъв.

Эврәннъ газр деер сулдан, санагъарн көдлгън вьетнамск селäнä бääдлгиг хуврүлв. Ногъан булхсн, сулдсн гермүд ода оньгслан бääдлгä, кеерсн, джиргълтä бääдлгä болд-ж-үз-гднä. Кесг-кесгäs нааран эмнг кевтсн газрмуд хагългдв, тү-

рүн ургъц тутргъ öгв. Урднъ негхн ургъц авдг газрас ода, көдлмшг дурта олн-амтн хойр, нам гурви чигн ургъц джил-дän авчана. Банана пальмс болн апельсин ургъдг моддуд дала ик ургъц öгцхädг бол-джана. Вьетнамск крестьянмудин бамбуков деевр дор чигн дутг уга бääлгън ирв.

Вьетнамск селäдин күч-көл-счнр хамдан көдл-ж, олар негд-ж, эдл-ахугъан öсгилгън олзта болдгннъ эврәннъ бий-сннъ дамшлтар медхäv. Сүл замд нег-негидän дөнъ-нөкд болдг багмуд бүрдäлгънä джи-сан делгү öргд-ж-д-ж-йовна. Эн джилин зунар ургъц хурад-ж-авлгъна цагт Красная голин бассейнä 17 провинц цагар бääдг болн оньдиндän бääдг 190250 нег-негидän дөнъ-нөкд болдг багмуд тоолгд-ж-ав, тедн орджань 1 сай 300 мингъгн үүрмг болн дундин крестьянск эдл-ахус, тер района крестьянск эдл-ахусин дунъ-нхд 60 процентнъ болд-ж-гар-на. Шидр Вьетнамд түрүн 15 госхозмуд тосхгдв, эдн крестьян улсг нүр йовгч аргъар эдл-аху делгрүллгънд дөнъ-нөкд болхд дуудгд-ж-ана. Теднä медл госуларств машин öгв, 60 мингъгн гектар эмнг болн эмнгшрсн газр öгв.

Орн-нутгиннь экономик бсдж-бргджжхлэ дахлдад теруна гүүлгэ болн хулд келгэна залгьду бсджанэ. Вьетнам кесг ордудла хулд-гүүлгэ кеджанэ, тер тоод цуг социалистическ орн-нутгудин лагерь. Японла гүүлгэ-хулд келгэна туск бооца шидр кев. Вьетнамин газадин ордудла гүүлгэ-хулд келгэна кемджан сул цагла дорви холванас улү бсв. Теруна газадин ордудас авч ирдгнь машид, оборудованьс, промышлени болн хоололин эд-тавр, долыгтнь хулдгнь—унтэ сан модд, ширдлгьнд ордг сырье, нуурси, унтэ металл, цемент, арахис.

Олн-амтна правительств болн Вьетнамин куч-кблсчрин партъ дэанэ түрү цагла культур болн искусств хару босхдж, ббдлүлхин, делгү олн-амтна культурн кемджэгинь ббдлүлхин тускар кесг эрки торгэ уулдврмүд күүдэв. 1951 джилд эрдм-сургуулин халхар реформ кегдлэ, тингси куч-кблсчирт медрлэн ббдлүлхднь, наук болн культур саянар дасдж авхднь делгү ик эв-аргь секлж бгв. Урднь, орн-нутгин олн-амтна арвна кеснэ, йисн хувн бичг эс меддг байсн газрт ода эклц сургъул делгү бнгар сургъдг болв. 10 сай улү кун бичг эс меддган уурулад, эвранны келар умшдг, бичдг дасцхав.

Куч-кблсчрин бичкдүдин тблэ Ханойск университет, обществени науки институт, олн-амтна институт, ах техническ школ, зург зурлгэна, эрул-менд харлгэна, багшнр белдлгэна институтс, олн-амтна эдл-ахун болн культурин аныгст кергтэ специалистнр белдлг болн сургъулин медрлин ббдлүлдг кесг олн курс-муд эвранны уудан уугьар секв. Советск Союзин, Китдин Олн-амтна Республикин болн нань чиги олн ах-дү болсн орн-нутгудин ах болн дундин шишлч сургъулин заведенсд 1400 шаху вьетнамск студентнр сургъуль дасджана.

Орн-нутгтнь 4 миньгэнас улү эклц, кутц дундин биш болн дундин школмуд секгдв, теднд кесг зун миньгэна бичкдүд сургъуль дасджана. 800 миньгэнас улү медтэ улс асхни школмудт дасджацхана. Делгү, ик эдвгар театрмуд, кино болн радиоустановкс тосхгдв. Орн-нутгин экранмудт советск болн китайск кинофильмс үзүлгдси дееран Вьетнамск багъ наста, шинэс тогтси студийин гаргэси фильмс үзүлгднэ. Ханойд бдр болгын гардг 4 газет, дола хонад гардг 23 газет болн сар болгын гардг журналмуд барлгднэ. Вьетнамин куч-кблсчрин партин централн орган—„Нян-Зан“ гидг бдр болгын гардг газетин

тиражнь—50 миньгэна экземпляр курчанэ, Вьетнамин газетин ордуд эздлжэх замд гарчаси цуг газетмүдин тиражас даву.

Сулдхври дэинд болн төвшун байлгэна цагт уха-седклэа бгч кблдг вьетнамск олн-амтна залурхг болн збргм байдл цуг делкэд бврмдж болв. Вьетнамск олн-амтнг, ах-дү болсн Советск Союзин, Китдин Олн-амтна Республикин болн наадк олн-амтна демократическ орн-нутгудин олн-амтнлэ залгьдулджих иньгллгын урдкас улүгьар, улм-улм батрв. Вьетнамин Демократическ Республикин президент Хо Ши Мин толгьачта правительствени делегэц Китдин Олн-амтна Республикд, Моньгэлин Олн-амтна Республикд болн Советск Союзд ирлгын дакад гидм болхла Вьетнамур СССР-н Деел Советин Президиумин ахлач ур К. Е. Вэрэшилов толгьачта советск правительствени делегэц одлгын, батрджах иньгллгын, эн орн-нутгудин олн-амтна хоорид бсджэх экономическ болн культурн залгьлда лавтагьар, ил темдгтэ гьар үзүлдж медүлнэ. Советск Союзин, Китдин Олн-амтна Республикин болн наадк социалистическ орн-нутгудин Вьетнамск олн-амтнд арвлн

уга бгчэх дбнэ—теруна улн седклэри иньгллжэхиг болн кундлджэхиг ил медүлнэ. Иимик гун седклэри иньгллгын болн уха седклэн медлцлгын Вьетнамин куч-кблсчирт омг бгэд, эвранны збвтэ, чик керган монькиндан гартэн авхднь, днилхднь теднэ уха-седклинь улм батлна.

Хару шинэс төрсн вьетнамск олн-амтна бмн ода чиги негинь олдж таслад уга төрмүд бэанэ—орн-нутган ницүлдж-негдүлгэ күүц кунд, зовлнэгта хаалгэ. Вьетнамин хойр аныгиг негдүлэд, талдан эвранны медлар бэадг демократическ государствд хуврулхлэ зуг энүна ашднь оч Индо-Китайд болн цуг Дорд-Омн узгин Азийд төвшун байлгын батрхмн.

Вьетнамин Демократическ Республикин правительств Женевак збвшарлгиг, цань угагьар күүдэжэнэ, орн-нутгиг негдүлхин тблэ цуг олна сул суньгьвр кехми гисн төрэр эн збвшалд заагдси збвчлгэна конференц кетхэ гисиг эклий гидж Омн узгин Вьетнамин йоснас кесг дакдж некв. Омн узгин Вьетнамин йосн эн неквирг збвшарси уга, 1956 джилин июль сард кехми гидж темдгдлжэси сул суньгьвриг кешвди гидж цухрв. Эн халх газрт, эн тоог йовдл төвшун

байлгэна тускл уха седклэ аймул уга бэашго болв.

Азийин дорд-бмн узгин ницүлгүн болн аймшг угагьар бэах керг, Вьетнамин олн келн-амтна эрки керг бас болси учрар, Женевак збвшалиг цугтнь күүдэж, зарм дала гацц бэах империалистическ баг-муд бмн узгин Вьетнамин болн нань чиги тер эргмд бэах орн-нутгудиг дэанэ халхин збвшалд кучар орулхар бэах седвариг уурулх кергтэ болджана.

Цуг олн келн-амтн колони-затормудин бмнэс босад, тергал дотр 12 джил хооран уудси Вьетнамин Демократическ Республикд, цуг Вьетнамин ик зунь—13 сай 200 миньгэна куншүрүн гидг шууврт тесэд, эвранны днилгдшго бат бэадлджиргьлиннь чидл медүлв.

Эн джил баатр Вьетнамин олн келн-амтн дбрвдгч дакдж эвранны келн-амтна сан бдргдан уга, төвкнүн цагт темдгдлжэнэ. Советин Союзин амтн, Вьетнамин амтнд цааранднь, энүнас улүгьар, эвранны экономик болн культурн бргдж-үлдж, шин дилврмүд күүдэж, эвранны келн-амтна күүд—цуг Вьетнамин газр деер нег йоста, нег бэадлтэ орн-нутг тогтатха гиджэнэ.

Б. ДЖИМБИНОВ.